

วารสารวิจัย

ราชภัฏเชียงใหม่

ประจำปี ที่ 10 ฉบับที่ 2 (เมษายน - กันยายน 2552)

RAJABHAT
CHIANG MAI
RESEARCH
JOURNAL

ISSN 1513-8410

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่

RAJABHAT CHIANG MAI RESEARCH JOURNAL

ประจำปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (เมษายน - กันยายน 2552)

ISSN 1513-8410

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการของผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากร
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนประสบการณ์วิจัยและความรู้ทางวิชาการ
3. เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ทรงคุณวุฒิ

รศ.วรรณวดี ม้าลำพอง

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิจัยและวัดผล

ผศ.ชูศักดิ์ จันทรพัฑิ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเศรษฐศาสตร์

รศ.เสริมศักดิ์ นันทิพรรณ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์

ดร.สินธุ์ สโรบล

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยท้องถิ่น

รศ.ดร.สมพงษ์ วิทย์ศักดิ์พันธ์

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาและวรรณกรรม

ศ.ดร.มนัส สุวรรณ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสังคมศาสตร์

ผศ.อัญชลี โสมดี

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ

อาจารย์ Quintin Kitson

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาอังกฤษ

รศ.นิยม ยอดมนต์

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคณิตศาสตร์

อาจารย์ประนอม ลำงาม

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาจีน

บรรณาธิการ

ผศ.มนตรี ศิริจันทร์ชื่น

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผศ.ดร.ชวิต จิตร์วิจารณ์

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

อาจารย์วรารณ กิจจันศิริ

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการ

ผศ.วิไลลักษณ์ กิตติบุตร

รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

ผศ.ศักราช พ้าขาว

ผู้แทนวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน

ดร.ธนพชร นุตสาระ

ผู้แทนคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ดร.เกตุมนี มากมี

ผู้แทนคณะครุศาสตร์

ดร.ธัญญา ทะพิงค์แก

ผู้แทนคณะเทคโนโลยีการเกษตร

ดร.กฤษฎา บุญชม

ผู้แทนคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

อ.ศุภฤกษ์ ชาราพิทักษ์วงศ์

ผู้แทนคณะวิทยาการจัดการ

ออกแบบ/พิมพ์ที่ : หจก.วนิดาการพิมพ์ โทรศัพท์ 0-5311-0503-4, 08-1783-8569 แฟกซ์ 0-5311-0504 ต่อ 15

ข้อความหรือข้อคิดเห็นในวารสารนี้เป็นของผู้เขียนมิใช่ความรับผิดชอบ
ของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

คำนำ

การเผยแพร่ผลงานวิจัยถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการงานวิจัย ปลายน้ำเพื่อผลักดันผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในฐานะหน่วยจัดการงานวิจัยมหาวิทยาลัย ได้ทำหน้าที่ตามกรอบวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการวิจัยของมหาวิทยาลัย โดยการวางแผนและการดำเนินงานการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย จึงได้ดำเนินการทั้งต้นน้ำคือการพัฒนาโจทย์วิจัยและข้อเสนอโครงการวิจัย การจัดการกลางน้ำโดยการหนุนเสริมการทำวิจัย การติดตาม ประเมินผลการวิจัยและการจัดการปลายน้ำในรูปของการเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ วารสารวิจัยเป็นอีกสื่อหนึ่งที่ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานหรือนักวิจัยภายนอก

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่สนองรับการเผยแพร่ผลการวิจัยของคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และสถาบันการศึกษาอื่นๆ ตลอดจนนักวิจัยทั่วไป โดยมีคณะทำงานที่รับผิดชอบในรูปของกองบรรณาธิการ มีผู้ทรงคุณวุฒิประเมินและกลั่นกรองบทความวิจัย

วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่ฉบับนี้เป็นฉบับที่สองของปี 2552 ที่ได้คัดเลือกบทความจากผลการวิจัยของคณาจารย์ นักศึกษา และบุคลากร ทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่หลากหลายสาขา และคาดว่าวารสารวิจัยนี้จะเกิดประโยชน์ต่อประชาคมวิจัยและวงวิชาการตามสมควร

บรรณาธิการ

การจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของภาคชนบทและชุมชนเมือง
จังหวัดเชียงใหม่

ผศ.วีระศักดิ์ สมยานะ

การจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างและพัฒนานักวิจัย ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

ผศ.วีระศักดิ์ สมยานะ

การจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างแผนชุมชนในการยกระดับการพัฒนาท้องถิ่น
จังหวัดเชียงใหม่ จาการากหญ้าสู่รากแก้ว

ผศ.วิไลลักษณ์ กิตติบุตร

การจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจ
และสังคมของภาคชนบทและชุมชนเมืองจังหวัดเชียงใหม่

ดร.กาญจนา สุระ

โครงการบูรณาการจัดการเรียนรู้การสื่อสารชุมชนแบบมีส่วนร่วม
เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

ผศ.ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง

การวัดมูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคชนบท
และชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผศ.กมลทิพย์ คำใจ

การจัดทำศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวิจัยและพัฒนาสินค้าผักปลอดสารพิษ
จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2551

ธฤ๓ เรือนคำ

RESEARCH JOURNAL

67

**การศึกษาแนวโน้มและแนวทางการพัฒนาการตลาดผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
กระดาษสาของผู้ประกอบการในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่**

จินดาภา ศรีสำราญ

79

**การจัดการความรู้ทางการบัญชีเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในการผลิต
ผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้งสีทองของกลุ่มเกษตรกรกรบ้านเหมืองกัวก
ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง จ.ลำพูน**

ผศ.วาริพิน มงคลสมัย

91

**การวิจัยและพัฒนาชุมชนไทลื้ออำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม**

ผศ.วิไลลักษณ์ กิตติบุตร

103

การผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

รัชนีพร สุทธิภาศิลป์ และธัญวรรณ ศรีเดชะกุล

การจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
ของภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่

Learning management to develop economic and
social of rural an urban in Chiang Mai

ผศ.วีระศักดิ์ สมยานะ
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

01

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “การจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อที่จะใช้กระบวนการของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน เริ่มจากการพัฒนานักวิจัยของโครงการเพื่อวางแผนการดำเนินงานร่วมกับนักวิจัยท้องถิ่น ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงการจัดการเรียนรู้ร่วมกันกับทรัพยากรมนุษย์หรือคนในชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเรียนรู้ครั้งนี้ โดยการพัฒนาการเรียนรู้ทุกกระบวนการเริ่มจาก 1) การไม่รู้ พัฒนาไปสู่ 2) การรับรู้ และเป็น 3) การเรียนรู้ จนกระทั่งพัฒนาไปเป็น 4) การเรียนรู้ นั่นเอง ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้จะอาศัยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมกันผ่านโครงการบูรณาการการจัดการการเรียนรู้ ด้านการสื่อสาร ให้การเรียนรู้เหล่านั้นเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่องและเห็นผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน อีกทั้งยังต้องทำการประเมินการพัฒนาโครงการที่มีผลต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ด้วยการวัดมูลค่าเพิ่มจากการจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ให้บังเกิดเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ชัดเจนจากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัยพบว่าสามารถพัฒนานักวิจัยของท้องถิ่นได้ทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนของชุมชน สามารถพัฒนายทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ได้ 42 ชุมชน กับ การจัดการเรียนรู้ในการสร้างแผนพัฒนาชุมชนของท้องถิ่นได้ทั้งสิ้น 4 ด้าน คือ แผนพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จำนวน 17 แผน แผนพัฒนาด้านสังคมจำนวน 14 แผน แผนพัฒนาด้านการศึกษาจำนวน 6 แผน และแผนพัฒนาด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมจำนวน 5 แผน แผนพัฒนาเหล่านี้ได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงกับชุมชนในท้องถิ่น โดยผ่านการประเมินผลการดำเนินงานด้วยตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security Indicators : HSI) อันจะทำให้ทราบถึงมูลค่าเพิ่มของโครงการต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งผลการประเมินพบว่าทุกภาคส่วนทั้งผู้นำองค์กร ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้รับนโยบาย หรือชุมชน สามารถบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาที่เริ่มต้นจากชุมชนและเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง เปรียบเสมือนการพัฒนาจากรากหญ้าสู่รากแก้วที่แข็งแกร่ง นอกจากนี้แผนพัฒนาชุมชนที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ได้ถูกนำไปผลิตสื่อสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์แผนชุมชนโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมกับเยาวชนนักประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์วิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท) จังหวัดเชียงใหม่ ให้ทุกภาคส่วนได้ทราบถึงทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเองและเกิดการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับแนวทางการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ การจัดการการเรียนรู้, การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, ชุมชนชนบทและชุมชนเมือง

Abstract

Learning management to develop economic and social of rural an urban in Chiang Mai has objective to develop project's researchers for working with local researchers and also arrange learning management with people who are involved in this study. Learning management is developed as follow; 1) unknown; 2) know; 3) imitation; 4) learning. Every process of learning depend on participatory communication so that everybody who join in this project can learn and continuously develop. Value added measurement of learning management will be used to evaluate the project whether or not it can enhance economic and social of communities.

The study was that 42 local researchers were created. Most of them are planning and policy officers. Human resources are developed in 42 local communities. 4 local developmental planning are created; 17 plans of economic, 14 plans in social; 6 plans in education and 5 plans in hygienic and environment. All of these plans are operated in communities and evaluated by Human Security Indicators. The evaluation found that every people who join in this project such as leaders of organizations, workers, communities can develop their economic and social efficiently. In addition, local development plan gained from this learning management is used to produce media information to publicize the local plans joining with young public relation researchers broadcasted through Television of Thailand Channel 11 in Chiang Mai. Thus all of these people know the direction of their own social and economic development. As a result, this can help to motivate other people to participate in developing their communities.

Keyword: Learning Management, Socio – Economic Development, Rural and Urban community

บทนำ

ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยมีบริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างของระบบต่างๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพ สามารถแข่งขันได้ในกระแสโลกาภิวัตน์ รวมถึงการสร้างฐานความรู้ให้เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่ไปกับการกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรม และเสริมสร้างความเท่าเทียมกันของกลุ่มคนในสังคม เสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้คงความสมบูรณ์เป็นรากฐานการพัฒนาที่มั่นคงให้เป็นฐานการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนและสังคมไทย โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ซึ่งการพัฒนาของจังหวัดเชียงใหม่ที่ผ่านมา ปรากฏว่าไม่สามารถดำเนินการพัฒนาได้ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างครบถ้วน ซึ่งการที่จังหวัดเชียงใหม่จะสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามพันธกิจที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วนั้น จำเป็นต้องดำเนินงานพัฒนาโดยอาศัยจุดแข็งและโอกาสของสภาพแวดล้อมของจังหวัดเอง นอกเหนือจากนี้ยังต้องขจัดปัญหาและอุปสรรคของสภาพแวดล้อมอันจะเป็นผลให้บรรลุการพัฒนาได้ คณะนักวิจัยได้วิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ของการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้ศักยภาพของจังหวัดที่มีอยู่สามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ

ฉบับที่ 10 คือ การให้ความสำคัญกับความรู้ของประชาชนโดยพยายามให้ประชาชนมีส่วนร่วมกันในการแก้ไขและพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นด้วยแล้ว หากประชาชนมีโอกาสในการพัฒนาความรู้รวมถึงการพัฒนาการจัดการการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา จะสามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเหล่านั้นได้อย่างเต็มศักยภาพของท้องถิ่นเอง ซึ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมลักษณะนี้ คณะนักวิจัยได้ให้คำจำกัดความว่า “การจัดการการเรียนรู้ : Learning Management : LM” อันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นการวิเคราะห์ถึงปัญหาและความต้องการของทุกคนที่ได้ร่วมกันสังเคราะห์ขึ้น การจัดการการเรียนรู้นี้จะเกิดขึ้นโดยมีรูปแบบของการจัดการแบบมีส่วนร่วม (PAR : Participate) ภายใต้ระบบการพัฒนาแบบ PAR (Planning Action and Reaction) นักวิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความเหมาะสมของ LM ว่ามีความแตกต่างจากการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพราะ KM จะเหมาะกับการพัฒนาขององค์กร ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน แต่หากเป็นประชาชนในท้องถิ่นแล้ว นักวิจัยเห็นว่า LM ควรจะมีความเหมาะสมมากกว่า ทั้งนี้เพราะระดับความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skilled) ความต้องการ (Want) รวมถึงปัญหา (Problem) ของคนในท้องถิ่น มีลักษณะที่หลากหลายมากกว่าองค์กรใดองค์กรหนึ่งโดยสิ้นเชิง ระบบ LM จะทำให้ทุกคนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม ภายใต้สภาพแวดล้อมและข้อจำกัดของทรัพยากรของท้องถิ่นนั้นๆ การใช้หลักการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้มากที่สุดจึงถือได้ว่าเป็นหลักการของ LM นั้นเอง

จากที่มาและความสำคัญข้างต้น คณะนักวิจัยได้กำหนดกรอบแนวทางในการวิจัยร่วมกับประชาชนในการจัดการการเรียนรู้ (Learning Management) โดยกำหนดกรอบพื้นที่ท้องถิ่น (เมืองและชนบท: Rural and Urban) ของจังหวัดเชียงใหม่ อาศัยตัวแทนที่สามารถพัฒนาการจัดการการเรียนรู้แล้วสามารถนำไปใช้กับท้องถิ่นของตนเองได้ คณะนักวิจัยได้ทำการวิเคราะห์และได้ข้อสรุปว่า องค์กรที่มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นมากที่สุดของแต่ละจังหวัด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งภายใต้ความรับผิดชอบของ อบต. เอง เป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด ภายใต้ข้อสมมติฐานของคณะผู้วิจัยที่ว่า “หากมีการพัฒนาในตำบลของ อบต. ในด้านการจัดการการเรียนรู้แล้ว บุคลากรเหล่านั้นได้นำความรู้ไปปรับใช้กับบทบาทของตนเองในการพัฒนาท้องถิ่น ก็จะสามารถพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการ ภายใต้การมีส่วนร่วมในการพัฒนากับประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง”

ดังนั้น คณะผู้วิจัยอันประกอบด้วย นักวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างมาก ภายใต้วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดไว้ว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่น” ด้วยแล้วจึงเป็นความสอดคล้องที่เหมาะสมกับการดำเนินงานวิจัยโครงการ “CMRU – SML” นี้ เป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งมหาวิทยาลัยเอง ยังได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งถือได้ว่างานวิจัยโครงการนี้เป็นการศึกษาเชิงบูรณาการอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อเพิ่มศักยภาพของนักวิจัยท้องถิ่น ด้านกระบวนการจัดการการเรียนรู้ (LM) ให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเหมาะสม
- (2) เพื่อให้สมาชิกของชุมชนในท้องถิ่น สามารถใช้กระบวนการจัดการการเรียนรู้ (LM) ในการสร้างแผนชุมชนเพื่อในการยกระดับการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาทางด้านสังคมได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของท้องถิ่นของตนเองเปรียบเสมือนการพัฒนาจากรากหญ้าไปสู่รากแก้วที่แข็งแกร่ง
- (3) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ในการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่
- (4) เพื่อเพิ่มศักยภาพของคนในชุมชนให้รู้จักการใช้การสื่อสารชุมชนแบบมีส่วนร่วมและใช้เทคโนโลยีของชุมชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเหมาะสม
- (5) เพื่อวัดมูลค่าเพิ่มของการจัดการสินทรัพย์ชุมชน ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาคชนบท และชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อันเกิดจากการจัดการเรียนรู้โครงการ “CMRU – SML”

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 24 อำเภอ 120 อบต. ซึ่งคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดองค์การบริหารส่วนตำบลที่อยากเข้าร่วมโครงการ ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากอำเภอต่างๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 18 อำเภอ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดเลือกเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (purposive sampling) มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 42 อบต.

ขั้นตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ชุดโครงการวิจัยเกิดผลสัมฤทธิ์ จึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักวิจัยของโครงการ (Researcher of Project: RP) ในการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันกับนักวิจัยท้องถิ่น (Researcher of Rural and Urban: RR) ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในท้องถิ่นนั้นๆ รวมถึงการจัดการเรียนรู้ร่วมกันกับทรัพยากรมนุษย์หรือคนในชุมชน (Human Resource: HR) ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการเรียนรู้ครั้งนี้ โดยการเรียนรู้ทุกกระบวนการพัฒนาเริ่มจาก 1) การไม่รู้ ไปสู่ 2) การรับรู้ และเป็น 3) การเรียนรู้ จนกระทั่งพัฒนาไปเป็น 4) การเรียนรู้ นั่นเอง ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้จะอาศัยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ทุกภาคส่วนคือ RP, RR และ HR ได้ปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมกันผ่านโครงการบูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้ด้านการสื่อสาร (Communication Management Learning: CML) ให้การเรียนรู้เหล่านั้นเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเห็นผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน อีกทั้งยังต้องทำการประเมินการพัฒนาโครงการที่มีผลต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ด้วยการวัดมูลค่าเพิ่มจากการจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (Marginal Value of Socio – economic Management Learning: MV – SML) ของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ให้บังเกิดเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ชัดเจนจากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

ผลการศึกษา

ชุดโครงการวิจัยประกอบไปด้วยโครงการวิจัยย่อยทั้งสิ้น 5 โครงการวิจัย ผลการศึกษาของชุดโครงการวิจัยทั้งหมดสามารถสรุปได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- (1) การจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างและพัฒนานักวิจัยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษารูปได้ว่า นักวิจัยสามารถจัดการเรียนรู้โดยการสร้างและพัฒนานักวิจัยท้องถิ่นประจำตำบลของจังหวัดเชียงใหม่ได้ 18 อำเภอ จำนวน 42 คน โดยส่วนใหญ่ นักวิจัยท้องถิ่นเหล่านี้ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนฯ ได้เสนองานวิจัยท้องถิ่นในประเด็นของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของชุมชนนั้นๆ กล่าวคือ ในด้านเศรษฐกิจ การเกษตรและการท่องเที่ยว นักวิจัยท้องถิ่นสามารถเสนองานวิจัยได้ทั้งสิ้น 17 เรื่อง สำหรับในด้านสังคมและวัฒนธรรม สามารถเสนองานวิจัยได้ 14 เรื่อง และด้านการศึกษา มีงานวิจัยท้องถิ่นจำนวน 6 เรื่อง ส่วนด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อม นักวิจัยท้องถิ่นได้เสนองานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง

จากการศึกษาพบว่า งานวิจัยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ถูกนำไปใช้จริงในท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องตามหลักของทฤษฎีงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน อันเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของนักวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยนักวิจัยท้องถิ่นเหล่านี้จะนำเอาต้นแบบของการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแบบอย่างกับการพัฒนาท้องถิ่นด้วยงานวิจัยในด้านอื่นๆ ต่อไป นับได้ว่าเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้วยงานวิจัยกับการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

- (2) การจัดการการเรียนรู้เพื่อสร้างแผนชุมชนในการยกระดับการพัฒนาท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ จารากหญ้าสู่รากแก้ว ผลการศึกษารูปได้ว่า คณะนักวิจัยสามารถจัดการเรียนรู้ในการสร้างแผนพัฒนาชุมชน ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ถึง 42 แห่ง โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรคและโอกาสที่จะพัฒนาชุมชนด้วยชุมชน รวมถึงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน จนถึงการเรียนรู้กับภาคีนอกชุมชนในระดับอำเภอและระดับจังหวัด อาศัยคำชี้แนะจากนักปราชญ์ทั้งในและนอกชุมชน จนเกิดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาอย่างแท้จริง เปรียบเสมือนการพัฒนาจากรากหญ้าสู่รากแก้วที่แข็งแรง ผลของการวิจัยสามารถสรุปแผนชุมชนที่ได้จากการเรียนรู้ในด้านเศรษฐกิจ จำนวน 17 แผน ในด้านการศึกษา จำนวน 14 แผน ในด้านสังคม จำนวน 6 แผน และในด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 แผน โดยแผนชุมชนเหล่านี้จะถูกนำไปใช้จริงในท้องถิ่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552

ผลที่ได้จากการนำเอาแผนชุมชนนี้ไปใช้ จะก่อให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนของคนในชุมชน เกิดแรงผลักดันและแรงหนุนให้ชุมชนเกิดการพัฒนาดังกล่าวอย่างแท้จริง ซึ่งบทเรียนที่ได้จากการเรียนรู้สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ชุมชนจะนำไปเป็นต้นแบบของการเรียนรู้ในการสร้างแผนชุมชนด้านอื่นๆ อีกทั้งยังจะมีการขยายผลการดำเนินงานไปในพื้นที่อื่นของจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงต่อไป

- (3) การจัดการการเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษารูปได้ว่า แนวทางในการเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นในแต่ละด้านได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ การเกษตรและการท่องเที่ยว ควรจัดการเรียนรู้ในการสร้างแผนธุรกิจ แผนประชาสัมพันธ์สินค้า แผนการตลาด และแผนพัฒนาบุคลากรด้านธุรกิจชุมชน ส่วนด้านสังคมและวัฒนธรรม ควรจะ

จัดการเรียนรู้ในการประชาคมแบบมีส่วนร่วมในการสร้างความสงบสุขในชุมชน การสร้างศักยภาพ ความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนทั้งกายและใจ คุณธรรมและจริยธรรมให้เพิ่มขึ้น ในด้านการศึกษา นั้น ควรจะจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาจิตวิทยารวมถึงการสร้างเชาวน์อารมณ์ (EQ) ในเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น ส่วนด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมนั้น ควรจะจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับ ระบบนิเวศวิทยา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมถึงสุขอนามัยของชุมชนให้ สะอาด ปลอดภัย ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้งสี่ด้านนี้ จะช่วยเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในชุมชนให้มีศักยภาพที่เพิ่มขึ้นในการที่จะต่อยอดสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นต่อไป เพื่อที่จะยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ให้เพิ่มขึ้น การจัดการเรียนรู้ ในการเพิ่มศักยภาพให้กับทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนนั้นๆ จึงเป็นแบบอย่างที่ชุมชนต้องเรียนรู้ร่วมกัน ในท้องถิ่นของตนเองและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับชุมชนกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้เกิดการ พัฒนาแบบองค์รวมเชิงบูรณาการ อันจะเป็นการเพิ่มโอกาสการพัฒนาชุมชนของตนเองให้ยั่งยืน สืบไป

- (4) การจัดการการเรียนรู้ในการบูรณาการการสื่อสารของชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษารูปได้ว่า แนวทางในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้เริ่มจาก การพัฒนานักประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น จำนวน 9 คน ซึ่งเป็นนักประชาสัมพันธ์เยาวชนของมหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชนให้สามารถผลิตสื่อสารสนเทศเพื่อการ ประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น โดยการนำเสนอการดำเนินงานโครงการภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งสิ้น 42 องค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า ชุมชน ในท้องถิ่นสามารถเรียนรู้ร่วมกันเชิงบูรณาการกับหน่วยงานในท้องถิ่นของตนเองกับการผลิตสื่อ ที่กระตุ้นและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น 4 ด้านคือ สื่อสารสนเทศเพื่อการ สนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ การเกษตรและการท่องเที่ยว จำนวน 17 ชิ้นงาน สื่อสารสนเทศ เพื่อการสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นด้านสังคม จำนวน 14 ชิ้นงาน สื่อสารสนเทศเพื่อการสนับสนุน การพัฒนาท้องถิ่นด้านการศึกษา จำนวน 6 ชิ้นงาน และสื่อสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนการพัฒนา ท้องถิ่นด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 ชิ้นงาน ผลงานสื่อสารสนเทศที่ผลิตได้ของชุมชนถูก นำเสนอผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท) จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือนกันยายนถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2551 การประชาสัมพันธ์ดังกล่าวจะทำให้ชุมชนได้ทราบทิศทางการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเองและเกิดการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับการกำหนด แนวทางการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป
- (5) การวัดมูลค่าเพิ่มของสินทรัพย์ชุมชนจากการจัดการการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษารูปได้ว่า ชุมชนสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับการ สร้างความมั่นคงด้านการจัดการสินทรัพย์ชุมชนของตนเองได้เป็นอย่างดี ชุมชนสามารถวิเคราะห์ และค้นหาศักยภาพของชุมชนเกี่ยวกับสินทรัพย์ของชุมชนที่มีอยู่ โดยเข้าใจถึงคุณค่าของสินทรัพย์ ชุมชนที่สำคัญยิ่งคือ “ทุนบุคคลหรือทุนมนุษย์” นักวิจัยจึงได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพของทุนบุคคลให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นอันจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของชุมชนนั้นต่อไป เพราะปัจจัยทุนบุคคลนี้เป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน นั้นเอง แนวทางในการจัดการเรียนรู้ได้แก่การเพิ่มทักษะของทุนบุคคลโดยเฉพาะในประเด็นของการ พึ่งตนเอง รวมถึงการสร้างกลุ่มทุนบุคคลและเพิ่มศักยภาพให้เป็นองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งจนเติบโต เป็นเครือข่ายองค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

สำหรับผลการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มของโครงการวิจัยที่ได้ดำเนินงานในปีที่ผ่านมา นักวิจัยสามารถวัดมูลค่าเพิ่มทางด้านเศรษฐกิจด้วยตัวชี้วัด “ผลสัมฤทธิ์ทางรายได้และความคุ้มค่าทางการเงิน” ซึ่งก่อให้เกิดมูลค่าของสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้นในด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลถึงร้อยละ 48 และร้อยละ 55 ตามลำดับ และในด้านสังคมนั้น ผลการศึกษาพบว่า ตัวชี้วัดมูลค่าเพิ่มทางสังคมที่เพิ่มขึ้นคือ คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ประเมินได้จากสุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะจิตสำนึกต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในลักษณะของความรักและความสามัคคีของคนในชุมชน มีค่าเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 86 ทั้งนี้เพราะคนในชุมชนมีความพึงพอใจเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้ร่วมกันที่จะนำพาชุมชนให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนของตนเอง

จากผลการวิจัยที่ได้จากโครงการวิจัยทั้ง 5 เรื่อง สามารถสรุปเป็นภาพรวมของผลการดำเนินงานทั้งหมดของชุดโครงการวิจัยในประเด็นของการเรียนรู้ร่วมกับเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ขึ้นตอน โดยเริ่มจาก 1) การไม่รู้ พัฒนาไปสู่ 2) การรับรู้ และเป็น 3) การเรียนรู้ จนกระทั่งพัฒนาไปเป็น 4) การเรียนรู้ นั่นเอง ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้จะอาศัยการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ปฏิบัติการเรียนรู้ร่วมกันผ่านโครงการบูรณาการการจัดการการเรียนรู้ด้านการสื่อสาร ให้การเรียนรู้เหล่านั้นเกิดการพัฒนายอย่างต่อเนื่องและเห็นผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน อีกทั้งยังได้ทำการประเมินการพัฒนาโครงการที่มีผลต่อการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ด้วยการวัดมูลค่าเพิ่มจากการจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น ในจังหวัดเชียงใหม่ ให้บังเกิดเห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ชัดเจนจากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เอง สามารถสรุปได้เป็นผลลัพธ์ในประเด็นต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

- (1) การวิจัยสามารถพัฒนานักวิจัยของท้องถิ่นได้ทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนประจำตำบลทั้ง 42 แห่ง จาก 18 อำเภอ จังหวัดเชียงใหม่
- (2) การวิจัยสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ได้ 42 ชุมชน จาก 18 อำเภอ จังหวัดเชียงใหม่
- (3) การวิจัยสามารถจัดการเรียนรู้ในการสร้างแผนพัฒนาชุมชนของท้องถิ่นได้ทั้งสิ้น 4 ด้าน คือ แผนพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จำนวน 17 แผน แผนพัฒนาด้านสังคมจำนวน 14 แผน แผนพัฒนาด้านการศึกษาจำนวน 6 แผน และแผนพัฒนาด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมจำนวน 5 แผน แผนพัฒนาเหล่านี้ได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงกับชุมชนในท้องถิ่นของตนเอง
- (4) การวิจัยสามารถนำแผนชุมชนไปปฏิบัติได้จริงโดยผ่านการประเมินผลการดำเนินงานด้วยตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security Indicators: HSI) อันจะทำให้ทราบถึงมูลค่าเพิ่มของโครงการต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งผลการประเมินพบว่าทุกภาคส่วนทั้งผู้นำองค์กร ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้รับนโยบาย หรือชุมชน สามารถบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาที่เริ่มต้นจากชุมชนและเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง เปรียบเสมือนการพัฒนาจากรากหญ้าสู่รากแก้วที่แข็งแกร่ง
- (5) แผนพัฒนาชุมชนที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ได้ถูกนำไปผลิตสื่อสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์แผนชุมชนโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมกับเยาวชนนักประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์วิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท) จังหวัดเชียงใหม่ ให้ทุกภาคส่วนได้ทราบถึงทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเองและเกิดการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับแนวทางการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

สรุปผลการศึกษาและวิจารณ์ผล

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ว่าสามารถพัฒนานักวิจัยของท้องถิ่นได้ทั้งสิ้น 42 อบต. ๗ ละ 1 คน สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ได้ 42 ชุมชน สามารถจัดการเรียนรู้ในการสร้างแผนพัฒนาชุมชนของท้องถิ่นได้ทั้งสิ้น 4 ด้าน คือ แผนพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ จำนวน 17 แผน แผนพัฒนาด้านสังคมจำนวน 14 แผน แผนพัฒนาด้านการศึกษาจำนวน 6 แผน และแผนพัฒนาด้านอนามัยและสิ่งแวดล้อมจำนวน 5 แผน แผนพัฒนาเหล่านี้ได้ถูกนำไปปฏิบัติจริงกับชุมชนในท้องถิ่น โดยผ่านการประเมินผลการดำเนินงานด้วยตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security Indicators : HSI) อันจะทำให้ทราบถึงมูลค่าเพิ่มของโครงการต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งผลการประเมินพบว่าทุกภาคส่วนทั้งผู้นำองค์กร ผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้รับนโยบาย หรือชุมชน สามารถบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการพัฒนาที่เริ่มต้นจากชุมชนและเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง เปรียบเสมือนการพัฒนาจากรากหญ้าสู่รากแก้วที่แข็งแกร่ง นอกจากนี้แผนพัฒนาชุมชนที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ได้ถูกนำไปผลิตสื่อสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์แผนชุมชนโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมกับเยาวชนนักประชาสัมพันธ์ท้องถิ่น ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์วิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (สทท) จังหวัดเชียงใหม่ ให้ทุกภาคส่วนได้ทราบถึงทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตนเองและเกิดการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับแนวทางการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ดังนั้นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยในระยะต่อไป คณะนักวิจัยควรขยายผลการดำเนินงานให้ครอบคลุมทั่วจังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 24 อำเภอ เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่น ทั้งชุมชนเมืองและชุมชนชนบทได้รับการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของตนเองแบบมีส่วนร่วม อันจะก่อให้เกิดความยั่งยืนของการพัฒนาบนฐานทรัพยากรของตนเอง ลดการพึ่งพาจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆ อันจะทำให้ชุมชนเหล่านั้นสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริง อีกทั้งควรขยายฐานขององค์กรที่ศึกษา จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กไปสู่ขนาดกลาง ที่เรียกว่า “เทศบาลตำบล” อันจะทำให้เกิดการขยายองค์ความรู้จากการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นให้กว้างขึ้นกว่าเดิม อีกทั้งยังควรจัดหาภาคีหน่วยงานการศึกษาในและนอกท้องถิ่นร่วมด้วย เพื่อให้เกิดการบูรณาการองค์ความรู้ต่อยอดจากชุมชน อันจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้กับองค์กรการศึกษาอื่นๆ เป็นต้นแบบของการพัฒนาโครงการวิจัยและขยายผลต่อไปยังจังหวัดอื่นๆ ได้ จะทำให้ภาพรวมของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขยายวงกว้างมากขึ้นเป็นระดับภาค หรือระดับประเทศต่อไป อันจะเป็นการบูรณาการให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ของตนเองจากฐานของทรัพยากรมนุษย์ (ปราชญ์) ที่มีอยู่ในชุมชน อันจะมีความเหมาะสมกับบริบทของชุมชนของตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

ชุดโครงการวิจัย “การจัดการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของภาคชนบทและชุมชนเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยครั้งนี้ นักวิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ได้กรุณาให้ทุนอุดหนุนจนทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จ รวมถึงบุคลากรทุกท่านจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หน่วยงานในท้องถิ่น อันได้แก่ บุคลากรทุกท่านขององค์การบริหารส่วนตำบล ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของโครงการทุกท่าน รวมถึงนักศึกษาช่วยงานทุกท่านที่ได้ร่วมพลังในการทำงานมาตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. 2549. **ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์
- คณะวิจัยเรื่องการปฏิรูประบบสื่อ. 2547. **บทสังเคราะห์การปฏิรูปสื่อ**. โครงการ “การปฏิรูปสื่อ” ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชัยรัตน์ คำวณ. **บทบาทสื่อมวลชนต่อวัฒนธรรมไทย**. เข้าถึงได้จาก: <http://www.thaipressasso.com/hotnews.newsthai.htm> วันที่สืบค้น 8 ก.ย. 2549
- ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์ และคณะ. 2548. **โครงการ การวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนและการเชื่อมโยงกับวิสาหกิจรูปแบบอื่น และอุตสาหกรรมหลัก เพื่อให้เกิดลำดับขั้นการพัฒนาจากรากหญ้าสู่รากแก้วอย่างยั่งยืน**. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (ระหว่าง ตุลาคม 2548 – กันยายน 2551).
- ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง. 2550. **หลักนิเทศศาสตร์**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2544. **กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม**. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนาโนวิทยา.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2548. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- นที เนียมศรีจันทร์. 2545. **ประโยชน์ที่คาดหวังจากการติดตามและประเมินผลหลังสิ้นสุดการวิจัย: มุมมองของผู้กำหนดนโยบายการวิจัย**. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ
- ประเวศ วะสี และคณะ. 2548. **การจัดการความรู้เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพแบบบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน**. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2547. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- ไพโรจน์ พรหมสาสน์. “**แนวทางปฏิบัติราชการ**” การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน. วารสารพัฒนาชุมชน. 38 (พฤศจิกายน 2542)
- สนธยา พลศรี. 2542. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา
- สุพัตรา ขาดิปัญชาชัย. 2548. **กระบวนการเรียนรู้: แนวคิด ความหมาย และบทเรียนในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข
- สุมณฑา พรหมบุญและคณะ. 2550. “**การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม**”. หน้า 34 รวบรวมโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์
- สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่. 2549. **ข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเชียงใหม่**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.e.chiangmai.go.th/echiangmai/service/blance_list.php?office (2 ตุลาคม 2549)
- อารี วิบูลย์พงศ์ ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์. 2547 “**การพัฒนานักวิจัยเชิงปฏิบัติการไตรภาคีเพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชนระยะที่ 1 : ภาคเหนือตอนบน**”. ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (ระหว่าง 15 กันยายน 2546-15 ธันวาคม 2547) (15 เดือน)
- Bovee, Courtland L. and others. 2000. **Management**. New York: McGraw-Hill, Inc..
- Organization for Economic Co – operation and Development (OECD). 1993. **The Measurement of Scientific and Technological Activities : Functional Distribution** : 67 – 72.
- Robbins, Stephen.P and Mary Coutler. 1999. **Management**. 6th ed. New Jersey: Prentice-Hall Inc..

**RAJABHAT CHIANG MAI
RESEARCH JOURNAL**

RAJABHAT CHIANG MAI RESEARCH JOURNAL

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

โทรศัพท์/โทรสาร 0-5388-5950

<http://www.research.cmru.ac.th>